Предговор првој књизи монографије СТО ГОДИНА ШКОЛЕ „СТАРИНА НОВАК“

ОД УПРАВИТЕЉА ДО ДИРЕКТОРА

Тротомна монографија поводом сто година ОШ „Старина Новак“ је нови велики подухват наше школе након објављивања антологије народних песама о Старини Новаку. Прва књига монографије објављује се као НОВАК ДОДАТАК јубиларног 20. броја нашег листа.

Школа је, по својој природи, топла кућа, којој су за успешан рад потребни сасвим обични услови - мирно окружење и слобода у изражавању креативности. Век у коме је наша школа вршила своју мисију, често није омогућавао те просте премисе, које ниједну државу не коштају много. Од самог почетка постојања, почела је са мукотрпном борбом против неписмености, доживела дуге периоде сијања својим плодним активностима једине културно-образовне установе у крају, трпела у ратним годинама окупацију због истеривања из матичне зграде и грчевито организовање наставе по приватним кућама у алтруистичком истинском просветарском настојању да не изневери своје ђаке. Преживела је бурно време социјалистичке револуције изгубивши своје име, сталну адресу и кров над главом. Али је засијала и васкрсла усељавањем у нову зграду, враћањем имена „Старина Новак“. Затворила је чудесан животни круг истрајне српске школе и стоту школску годину дочекала 2022. године, након силних именичких претумбација и експериментисања вољом разних држава и режима, са идентичним пуним називом који је имала прве школске 1922. године – *ОСНОВНА ШКОЛА „СТАРИНА НОВАК“*.

На свом стогодишњем путовању, нашој школи су крај пута заувек остали многи артефакти, документи али и сећања. У жељи да се такво растакање богатог садржаја прошлости наше школе а важног дела српске културне баштине, сведе на најмању могућу меру, актуелна генерација просветара потрудила се да сачини и објави монографију о школи „Старина Новак“ како би садашње генерације подучила о прошлости наше школе, а будућим генерацијама оставила шансу да се упознају са прошлошћу своје школе. Монографија је, наравно, корисна и као грађа за све врсте научних истраживања, а посебно као скуп поука које могу помоћи да се у креирању српског образовања не понављају грешке из прошлости нити измишљају нове, већ да се ослушне шта су стварне потребе школе.

Монографију чине три књиге, због чега је она — трилогија. Овакав концепт произашао је због, на срећу, ипак обимне грађе која је била на располагању, али и због потребе да приказ тог садржаја максимално буде систематичан и оперативан. Прва књига монографије за циљ има да хронолошким прегледом сумира историју наше школе као образовне установе стварајући општу слику њеног стогодишњег трајања. Овај општи приказ школе „Старина Новак“ у значајном мери се бави и расветљава значај наше школе за развој краја у коме је школа радила.

Читањем књига монографије, можда ће оштром оку привући пажњу чињеница да се наша школа не ословљава пуним именом, већ да се истрајава на одредници *школа „Старина Новак“*. Овакво поступање проистекло је из дугог промишљања о називу наше школе. Детаљном анализом расположиве документације закључено је да се пун назив наше школе непрекидно мењао, а да су једине константе, изузев у кратком периоду од 1945. до 1952. године, у свим пуним називима школе биле две одреднице: *школа „Старина Новак“*. Такође, разлог за овакво ословљавање наше школе у монографији је чињеница да „неконстантне“ одреднице у пуном називу школе не говоре о самој школи већ су одреднице које пре свега говоре о тренутном политичком режиму што је за историју стогодишње школе, ипак, секундарно.

Друга књига монографије представља приказ свих значајних делатности школе „Старина Новак“ у њеној историји, без обзира да ли је у питању настава или остале активности у којима је наша школа учествовала. Ова књига трилогије сабира све доступне податке о појединим сегментима рада школе и вероватно је најзначајнији извор података о резултатима рада наше школе.

Трећа књига трилогије посвећена је учесницима у животу школе, како просветних радника тако и ђака. У њој су спискови свих просветара који су у току сто година школе радили у школи.

Налазе се спискови свих ђака генерације и имена ђака добитника награде „Вук Караџић“, популарно званих *вуковци*. Представљене су све најзначајније награде и признања које је школа добијала, број и састав одељења, списак управитеља а касније директора школе, преглед успеха ученика итд. Ово обиље података сконцентрисано је у трећој књизи монографије како би заинтересованим читаоцима и истраживачима били што прегледнији, али и да би читаоцима који се више занимају за општи историјат школе и описе њеног друштвеног положаја у времену и простору, омогућили да се сконцентришу на жељене теме у првој и другој књизи монографије.

Монографија је значајна и за евентулна научна истраживања јер се из ње могу пратити промене у нашем образовном систему, а пре свега, последице које су те промене, најчешће бомбастично називане реформама образовања, донеле у реланом животу школе. Пример који омогућава да сагледамо *реформе* образовања је еволуција од *управитеља школе* 1922. године до *директора школе* 2022. Док је управитељ школе био просветни радник у правом смислу речи јер је држао часове и ничим се није разликовао од наставног особља, а био је максимално ослобођен бирократије и администрирања, дотле данашњи директор школе није типичан просвени радник јер му је онемогућено да спроводи наставу и непосредно ради са ђацима, већ се његова позиција скоро поистовећује са стандардизованим службеником гломазног централизованог административног апарата. Промена позиције првог човека школе је директан резултат многобројних реформи образовања у последњих сто година.

Не може се сакрити, нити треба, задовољство директора школе „Старина Новак“ коме се посрећило да на челу добре српске школе буде баш када она слави сто година свог постојања. Учествујући активно у припреми монографије, растао је пијетет актуелног директора школе према управитељима од пре сто година, о којима је читао приликом обраде грађе за моногафију, и из тога се зачела искрена и топла нада да ће о директору који слави стогодишњицу школе „Старини Новак“, са истим узбуђењем и пијететом читати и мислити директор школе „Старина Новак“ који буде славио 200 година школе „Старина Новак“.

У име свих управитеља и директора школе „Старина Новак“ у првом веку постојања школе
ВЛАДА ВУЧИНИЋ, директор ОШ“Старина Новак“

ГРБ, ЗАСТАВА И ХИМНА ШКОЛЕ

Наша школа је 24. октобра 2022. године усвојила Правилник о грбу застави и химни којим је трајно уредила најважније симболе ОШ „Старина Новак“.

Поводом 50 година рада наше школе, 1972. године, издата је пригодна монографија на чијој насловној страни се налази цртеж харамбаше Новака из профила. Цртеж се касније спонтано деценијама појављивао на школским меморандумима, документима, лого је школског радија и телевизије, појављује се на свим школским публикацијама, на ђачким капама, значкама и бецевима, на оловкама и шољицама за кафу и вечита је тема на часовима ликовне културе. Најстарији поуздани доказ о постојању овог цртежа, пронађен је на корицама поменуте монографије наше школе.

На плавим корицама ове изузетне књиге налази се свима добро познат цртеж Старине Новака. Дакле, цртеж је сасвим сигурно постојао 1972. године, када је школа имала 50 година, а то значи да је овај цртеж већи део живота школе њен заштитни знак. Прегледом доступних фотографија, датираних пре 1972. године, а посебно оних које су објављене у самој монографији, ни на једној није пронађен омиљени цртеж. То је зачело претпоставку да је цртеж настао у склопу обележавања пола века школе, а да се трагови тајне ко је нацртао профил Старине Новака крију у самој монографији. Зато је пажња у новом ишчитавању монографије из 1972. године усредсређена на оне делове које нестрпљиви читаоци обично прескачу – на импресум. Тамо, скоро као светионик, стоје имена аутора монографије, али и ко је коју врсту посла обавио. У овом попису импресума наводи се и најважнији детаљ у вези са цртежом Старине Новака: *уметничка, техничка и графичка опрема: Милорад Пешић, академски сликар*. Дакле, аутор цртежа Старине Новака који се кроз деценије рада школе наметнуо као њен заштитни знак је наш наставник ликовног Милорад Пешић.

Наша школа има и звучно обележје, композицију која је до те мере свечана, певљива а химнична да је дуги низ година извођена као химна школе „Старине Новак“ иако је за химну школе званично проглашена тек 24.октобра 2022. године. Компоновала ју је наша наставница музичке културе Здравка Старчевић.

Химна ОШ "Старина Новак" - Београд

химну је компоновала пензионисана наставница музичке културе Здравка Старчевић

Активности школе су се проширивале. У десетој деценији постојања, оснивањем РАДИО НОВАКА, листа школе „НОВАК“, tv „НОВАК“-а, указала се потреба да сви ови нови сегменти добију своја оригинална обележја. Лого сваког од њих указује на примарну активност, али је свима заједнички најважнији детаљ – цртеж лика Старине Новака из профила.

симболи засебних организационих целина школе „Старина Новак“.

У јубиларној 2022/23. школској години, поводом Стогодишњице рада, Школски одбор наше школе је својој 26. седници одржаној 24. октобра 2022. године, усвојио *Правилник о грбу, застави и химни Основне школе „Старина Новак“* који потпуно уређује питање симбола наше школе. У основи грба је штит који указује да је Старина Новак био ратник, али се не појављују офанзивни примерци оружија јер је наш јунак водио борбу за ослобођење од Турака. На штиту се налази тробојка која јасно указује на српство, а у белом пољу у центру се налази лик Старине Новака уоквирен пунин називом наше школе. Наравно, истакнута је и година оснивања школе.

САВЕТОВАЊЕ ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА

Оригинални облик стручног усавршавања који је добио признање и министарства просвете као стручни скуп.

Потреба за континуираним стручним усавршавањем није никакво откриће савремене просвете. Просветни радник има потребу да целог свог радног века планира и сагледава како да одговори новим ситуацијама и појавама које непрестано доноси савремени тренутак. У томе се, поред осталог, састоји смисао његове моћи просвећивања, односно, истински просветни радник не може постојати без непрекидног стручног усавршавања. Наставни процес, образовање и, као круна постигнућа просветног радника, просвећивање - доживљавају своју потврду само ако су успешни у пракси. А пракса се, ваља подсетити, одвија само у школи. Школа је жива лабораторија, једина у којој се могу пажљивим анализама и разумним синтезама доћи до открића законитости по којима се одвијају догађаји у сложеном процесу образовања новог нараштаја. Дакле, позитивна наставничка пракса је једини природни извор фундаменталних чињеница и неизоставни услов да се избегну демагошка, бирократска и псеудонаучна лутања. Полазећи од оваквог става, ОШ“Старина Новак“ је систематично приступила да обрађује добре примере из своје праксе и на тај начин, као непосредни просветни практичар, повезује своје искуство са теоријским закључцима. Механизам за реализацију овог важног посла наметнуо се сам, у форми *саветовања просветних радника*. Овај облик стручног усавршавања родио се 2015. године под називом *Прво саветовање просветних радника*, и као дводневни стручни скуп одржао се у Ивањици. ЗБОРНИК стручних радова са овог скупа показао се као зрео спој позитивне наставне праксе и теорије која је оличена у стручним излагањима на саветовању. Од тада, ОШ“Старина Новак“ је наставила са спровођењем свог оригиналног облика стручног усавршавања, да би 2021. потврда квалатета оваквог начина стручног усавршавања наставника стигла и од Министарства просвете, науке и технолошког развоја кроз Одлуку *Завода за унапређивање образовања и васпитања* да СЕДМО САВЕТОВАЊЕ ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА СРБИЈЕ представља стручни скуп као облик сталног стручног усавршавања. Тема саветовања, одржаног од 27. до 29. августа 2021. у Сијаринској бањи, је била: *ШКОЛА У УСЛОВИМА ПАНДЕМИЈЕ – облици наставе потврђени у пракси*. На њему је одржано 11 стручних предавања која су преставила начин на који је ОШ“Старина Новак“ успела да успешно одржи наставу у условима пандемије. Сви изложени стручни радови, чврсто потврђени у наставној пракси, сабрани су у ЗБОРНИКУ СТРУЧНИХ РАДОВА који је пред вама. Сматрамо да је за истинске просветне раднике ЗБОРНИК драгоцен извор сасвим практичних смерница за поступање у пандемијским условима, али и да историчарима науке и просвете пружа истинску грађу за теоријска истраживања. Као и предходни зборници са ранијих саветовања, и овај ЗБОРНИК објављен је као НОВАК ДОДАТАК у листу Основне школе „Старина Новак“ — НОВАК бр.18.

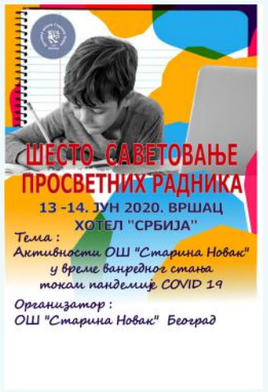

Саветовања просветних радника, као стручни скупови просветних радника, у потпуности су се у пракси показали оправданим. ОШ “Старина Новак“ организује, уочи сваког полугодишта, припремно школско саветовање, због чега постоји *Летње припремно саветовање* крајем августа, и *Зимско припремно саветовање* у фебруару. Припремна саветовања нису тематска већ лепезасто обухватају стручне теме које су актуелне за предстојеће полугодиште. Показало се да су неопходна због великог броја новина у образовном систему Србије које ресорно министарство преамбициозно ставља пред школе. Такође се показало да и министарства других ресора озбиљно рачуналу да неке од својих активности реализују проширујући школи списак обавеза и задатака.

Поред припремних саветовања ОШ“Старина Новак“ организује и тематска саветовања која су годишња и која се зову *Саветовања просветних радника Србије*. Иако је саветовање намењено, пре свега, наставницима ОШ“Старина Новак“, оно носи одредницу саветовања просветних радника Србије јер се у рад саветовања укључује, у статусу гостију, одређени број просветних радника из других школа, па чак и других држава. На пример, Зимско припремно саветовање које је одржано у Тршићу 13—14.фебруара 2020. угостило је просветаре из три иностране школе, из Белгије и Румуније, међу којима је и Теоретска српска гимназија „Доситеј Обрадовић“ из Темишвара, о чему се опширније може прочитати у школском листу НОВАК број 15. На Шестом саветовању просветних радника, због разумљивих препрека које је поставила епидемија COVID 19, учешће у својству госта имао је само пријатељ из Москве, академски сликар Андреј Колосов, који је на Саветовању био у својству студента Богословског факултета у Београду.

Саветовања су остала верна концепту и принципима који су постављени на самом почетку, испуњавајући два основна циља: стручно усавршавање, релаксацију и дружење (неки стручњаци за менаџмент користе другачије називе). Показало се да ова друга компонента, попут стручног усавршавања, има образовни карактер за наставнике.

До сада је реализовано 18 саветовања, 7 годишњих тематских и 11 припремних полугодишњих. На саветовањима је до сада одржано укупно 128 стручних предавања из живе просветне праксе, а учешће је узело 754 учесника. Највећи део стручних радова је публикован у виду Зборника стручних радова као додатак школског листа НОВАК.

В.В.

ОДЛУКА ЗУОВ-а да Седмо саветовање просветних радника буде признато као облик сталног стручног усавршавања

ЈУБИЛАРНИ ДВАДЕСЕТИ БРОЈ „НОВАК“-А

Након 11 година редовног објављивања бројева НОВАК-а, број 20 излази из штампе као „специјал“, да обележи овај значајан јубилеј.

У стотој школској години поклопила су се два важна јубилеја. Стогодишњица школе обележава се читаве године разним активностима, а 20 бројева иако представљају сами себе заслужили су да добију посебно уважавање и ретроспективу. Многи од наших садашњих ђака нису ни били рођени када се појавио први број НОВАК-а. Живот нашег листа је дуговечнији и од просветног стажа многих наших наставника. Сви они, и ђаци и наставници, имају изузетну и у српским школама ретку прилику, да прегледно, систематично и хронолошки сагледају целокупан период свог учешћа у животу школе читајући бројеве НОВАК-а.

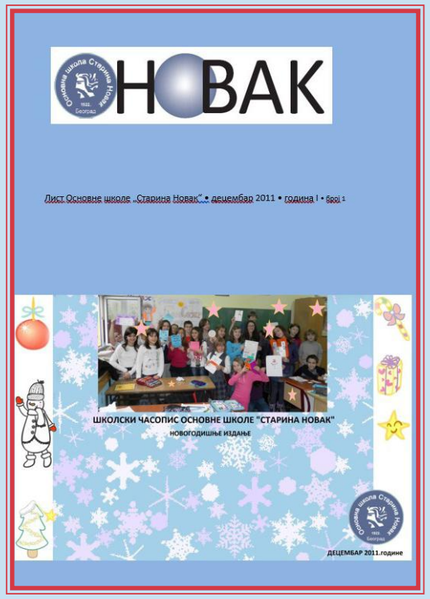

Имали смо у виду да је многим читаоцима, којима је НОВАК намењен, промакло да ишчитају старе бројеве, па овом приликом дајемо збирни приказ насловних страна свих 20 бројева НОВАК-а, од децембра 2011. до најновијег броја који читате. Дужни смо да појаснимо и објављивање броја 2 и броја 3. Број 2 је као и број 1 објављен у електронској форми, али је број 3, заправо, двоброј јер је електронски број 2 проширен и заједно са бројем два објављен као први штампани број. Он је тада приказан као број 3, али је заправо двоброј: број 2 и број 3.

Главни и одговорни уредник НОВАК-а Влада Вучинић

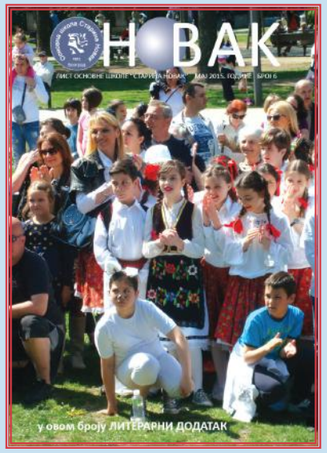

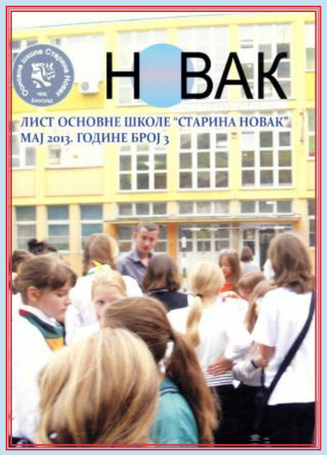

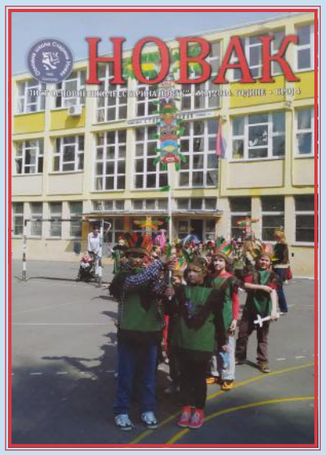

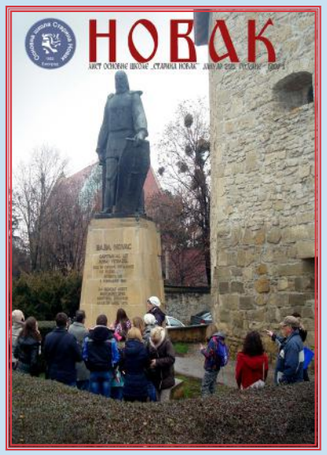

НОВАК ДОДАТАК последњих двадесет бројева

СПОМЕНИК СТАРИНИ НОВАКУ

Једини споменик Старини Новаку на свету налази се у Румунији, а Србија га нема. Због тога је ОШ“Старина Новак“ покренула иницијативу за подизање споменика који би био постављен у парку код улица Цвијићве и Старине Новака.

Од 2011. године ђаци и наставници Основне школе „Старина Новак“ посећују румунски град Клуж у коме је страдао Старина Новак и на његов споменик полажу венац. Иако звучи невероватно, једини споменик Старини Новаку, монументалних размера, подигнут је у Румунији. У Србији га нема. Чак ни Република Српска није му подигла споменик. Чињеница да је Старина Новак страдао далеке 1601. године, а да му споменичко обележје није подигнуто, чини неспорним да су се Срби огрешили о овом важном историјском лику своје историје. Па чак, све да и није историјски лик, а јесте, већ само епски лик, Старина Новак би за српску културну баштину био од непроцењивог значаја. Колико нас данас зна да је Старина Новак заступљенији лик у народним песмама од Краљевића Марка?

На Старој Палилули постоји оригинални, аутохтони феномен који се још увек неда објаснити. Овај део Београда, у прошлости пука периферија а данас центар главног града, гаји својеврсни култ Старине Новака. У овом крају Београда, двомилионског града, постоји једина улица Старине Новака, налази се једина школа са именом Старине Новака у Србији, а до 1964. године, постојао је и Трг Старине Новака — раскрсница улица Старине Новака и Цвијићеве. Постоји Месна заједница „Старина Новак“. Прва књига о Старини Новаку у историји Срба настала је у овом крају. Објавила ју је наша школа и тиме само следила одавно створен култ Старине Новака на Старој Палилули.

Постојање поменутог култа Старине Новака доказ је да Стара Палилула има душу, односно, оригиналну социјалну и културолошку структуру коју треба гајити и надаље. У том смислу кампања наше школе да се подигне споменик Старини Новаку на Старој Палилули није никаквo изненађење већ чин који је дубоко утемељен у духу овог краја и представља логичну последицу менталитета овог дела главног града. Дакле, наша школа само следи пут који је давно пре нас трасиран. Такав став је, заправо, враћање сопственим истинским вредностима и превазилажење отуђења од сопственог бића.

Наша школа је званичну иницијативу поднела Граду Београду 2017. године и брзо добила одговор којим документима је потребно допунити приложену иницијативу. Поред осталог, у одговору “Комисије за споменике и називе утргова и улица” је стајало да се мора прибавити идејно решење споменика израђено од стране академског вајара. Израда идејног пројекат споменика, поверена је проф. др Здравко Јоксимовић. Поводом тога је са уваженим уметником сачињен и потписан Уговор који се у нашој школи доживљава као важан историјски документ.

Прва фаза идејног пројекта састојала се од изналажења уметничког решења, вајања стојеће гипсане фигуре Старине Новака, висине један метар, која је јавно и показно, патинирана у Галерији хола наше школе. Овај чин бојења гипсане фигуре обављен је, у виду јавног часа, изазвавши велико интересовање ђака који су, изненађујуће стрпљиво и дисциплиновано, посматрали рад вајара.

У другој фази идејног пројекта, архитекта се потрудио да изради просторно решење за постављање споменика. У идејном пројекту споменика Старини Новаку се наводи:

“Споменик је замишљен као фигуративна скулптура са свим неопходним атрибутима који припадају Старини Новаку као историјској личности смештеној у другу половину XVI века. У формирању идентитета Старине Новака, својим драгоценим саветима и сугестијама, помогли су историчари Милош Пекић и Никола Гиљен. Они су указали и на неопходну литературу у којој се налазе документа, историјски записи и чињенице које непобитно говоре о важности и величини Старине Новака као легендарног Српског јунака у борби против Турака. То је учињено да би се остварила што боља идентификација и упознала представа како би знаменити хајдук с краја XVI века могао да изгледа. Сам ка-

рактер спада у уметничку фикцију аутора овоī будућеī споменика. Предвиђена величина фиīуре је око 2,5 метара. Споменик ће бити одливен у бронзи. Предвиђена висина постамента је око 1,2 до 1,5 метара. На постаменту би био постављен ћирилични натпис: СТАРИНА НОВАК Рођен између 1520. и 1530 īодине Страдао 1601. 156 Као што се види на скици постамент није предвиђен као монолитан блок већ као амбијентална целина од камених коцки, од којих су неке и физички одвојене од самоī постамента, да би метафора о средњевековном утврђењу, као фиктивној историјској локацији, била што убедљивија. Шири амбијент споменика, нарочито онај према постојећем дечјем иīралишту, морао би се прилаīодити и модификовати како би се обезбедио приступ самом споменику, односно њеīова непосредна комуникација са публиком. Приликом рада на споменику урадио би се детаљнији нацрт амбијенталне целине. Укуīна висина споменика не би прелазила 4 метра. Ово се може сматрати стандардном величином с обзиром на локацију која се предлаже за овај споменик. Предвиђена локација је уīао Цвијићеве и Старине Новака. Споменик би био орјентисан према улици Старине Новака."

Плакаī трибине „СТАРИНА НОВАК ПОСЛЕ ЧЕТИРИ ВЕКА“ која је одржана 7.марта 2019. у криīти цркве Светоī Марка на Ташмајдану.

Сīоменик Старини Новаку у природној величини и окружењу.

Када је идејни пројекат завршен, отпочело је представљање споменика јавности. У традиционалном духу организовања спектакуларних манифестација, наша школа је организовала више трибина од којих треба истаћи две у "Дому омладине Београда". У главној сали "Америка-на" организоване су две веома посећене трибине:
- 27.децембра 2017. године под називом "СТАРИНА НОВАК ПО ДРУГИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА"
- 27.септембра 2018. године под називом "БОЖЕ МИЛИ ДА ЧУДНА ЈУНАКА".

Јавно представљање споменика организовано је и на трибини у крипти цркве Светог Марка на Ташмајдану 7. марта 2019. године. Сва јавна представљања споменика била су веома посећена и привукла су значајну медијску пажњу. Појавили су се прикази и извештају у најпознатијим дневним листовима, телевизијске куће су емитовале прилоге о трибинама, извештавале су друштвене мреже.

Упоредо са кампањом за подизање споменика Старини Новаку, отпочело се са обележавањем годишњице смрти Старине Новака. Историографија није сачувала поуздан податак о години рођења Старине Новака, осим да је рођен између 1510. и 1520. године, али је година и датум страдања Старине Новака познат - 5. фебруар 1601. године. Дана 05.02.2018. године са почетком у 10 часова у просторијама ОШ „Старина Новак“ је по први пут, после дугог периода, обележена годишњица смрти Старине Новака и том приликом је обележено 417 година од страдања Старине Новака. Манифестацију је припремио и реализовао школски "Тим за Музеј" у чијем су саставу били директор школе Влада Вучинић, Милош Пекић, професор историје, и Иван Величковић, професор ликовне културе. Од тада се редовно сваке године 5. фебруара обележава годишњица смрти Старине Новака. Већ следеће 2019. године, на 418 година од смрти српског јунака, служен је парастос Старини Новаку у цркви Светог Марка на Ташмајдану, и то је постала подразумевајућа активности сваке године.

Основна школа "Старина Новак" испуњавала је своју просветарску мисију и више него што се од ње очекивало, и остала доследна својој сопственој историји у минулих сто година постојања.

ПРОЛЕЋНИ КАРНЕВАЛ

Спектакл костимираних ђака ОШ“Старина Новак“, дефиле палилулским улицама од школе до Ташмајданског парка, анимација деце и програм представљања костимираних одељења испред ресторана „Шанса“

Наша школа је постала препознатљива по необично лепом начину да се поздраве будући прваци – Пролећном карневалу. Карневал почиње постројавањем костимираних одељења у школском дворишту, где се у пуној снази могу видети лепота дечијих костима које су марљиво израђивани протеклих недеља. Након тога сва одељења са својим транспарентима крећу у дефиле ка Ташу чинећи шарену и веселу поворку која је на свом путу измамљивала осмехе свима на кога је наишла, упркос чињеници да се за пролаз дефилеа морају уз полицијску асистенцију затворити иначе веома прометне и запајурене улице. У Ташмајданском парку, код ресторана „Шанса“, чекае импровизована *бина* са озвучењем из кога се оре дечије песме које никога не остављају равнодушним. Директор школе пригодним речима прогласи „*Пролећни карневал*“ отвореним и представљање маски по одељењима може да почне. Веселе уигране тачке употпуњују шарене боје костима, а публика не може да престане са фотографисањем овог лепог призора. Ова предивна слика је основа концепта *Пролећног карневала* коме се сви који дођу у додир са њим, бар једном, радују и нестрпљиво ишчекују. Након представљања свих одељења, кренуло се у колективни дефиле до цркве Светог Марка и назад до школе чиме је карневал био окончан.

Пролећни карневал је поздрав наших ђака будућим првацима. Идеју је пре десетак година предложио тадашњи учитељ а данашњи библиотекар Василије и учитељице су је одмах прихватиле. До данас је одржано 7 карневала, а последњи је био 24. маја 2019. године. Наставак карневалског живота наша школа је спровести у мају 2023. године, вероватно у оквиру „Недеље школе“.

Припреме за *Пролећни карневал*, у већој или мањој мери, трају читаве школске године. Искуство организовања претходних година карневала одлична је почетна основа за *Осми пролећни карневал*.

У оквиру *Шестог пролећног карневала* 8. маја 2018, маршрута дефилеа је била дужа него иначе јер је карневалска поворка у шареним веселим костимима кренула из школског дворишта свом харамбаши, ђаку четвртог разреда обученог као Старина Новак, који их је чекао у паркићу где предлажемо да се подигне споменик Старини Новаку. У знак поздрава будућем споменику српском јунаку, сва одељења су у дефилеу направила полукруг око места где ће стајати споменик славном Србину.

Карневалу се придружују и учесници који нису наши ђаци или учитељи. Родитељи ђака се масовно са задовољством придружују карневалу, али се карневалском дефилеу придружују и деца из оближњих предшколских установао као током шестог карневала, костимирана група предшколаца из вртића „Змај“.

Доласком поворке у Ташмајдански парк, започиње нова фаза карневала на импровизованој бини, са певањем плесом, смехом и тискањем мноштва света радозналог да ухвати све занимљиве призоре.

В.В.

ДВОЈЕЗИЧНА НАСТАВА

Двојезична настава је једна од специфичности наше школе на коју смо веома поносни. И наш „Новак“ је то препознао па је у сваком броју, током десет година свог постојања уврстио и чланак о разноврсним активностима овог Тима. Редакција „Новака“ је, поводом објављивања јубиларног броја, разговарала са Александром Куртеш, координатором Тима, и ово су најзанимљивији делови интервијуа.

НОВАК: Колико година постоји овај вид наставе у нашој школи?

Александра: Тим за двојезичну наставу ОШ „Старина Новак“ је основан школске 2006/07. године - постоји пуних шеснаест година, током којих је око 400 ученика похађало овај вид наставе. Пројектом су обухваћени ученици седмог и осмог разреда.

НОВАК: Који предмети су на енглеском и да ли је то ученицима тешко?

Александра: Историја, математика и физика. Иако можда некима делује да су ови предмети сами по себи захтевни, ученицима заправо није тешко зато што су часови и на српском и на енглеском, а предавачи су наше наставнице које имају пуно искуства са двојезичном наставом.

НОВАК: Колико има двојезичних одељења?

Александра: Два, једно одељење седмог и једно осмог разреда.

НОВАК: Како можеш да постанеш ученик двојезичног одељења?

Александра Потребно је да положиш тест из енглеског језика на крају шестог разреда. Тест се састоји из писменог и усменог дела. Састављa га надлежно Министарство, а спроводи наш Тим. Тестирају се вештине: разумевање прочитаног, разумевање говора, писана и усмена продукција.

НОВАК: Како се ученици припремају за тест?

Александра: На часовима редовне и додатне наставе током целе школске године, а од априла се организују и посебни часови припремне наставе за полагање овог испита.

НОВАК: Које су најзанимљивије активности вашег Тима?

Александра: По мишљењу и наставника и ђака, то је наша сарадња са двојезичном школом из Холандије.

НОВАК: Да ли можете да нам испричате више о томе?

Александра: Наша партнерска школа се зове ,‘Sint-Janscollege‘‘. Смештена је у граду Хунзбруку који се налази у регији Лимбург на југоистоку Холандије. ,‘Sint-Janscollege‘‘ је угледна школа која броји више од 1300 ученика од 12-18 година и има велики број двојезичних одељења.

Од 2015. године, када је почела наша срадња, реализовано је девет недеља размене ученика: пет у Србији и четири у Холандији. Од 2020. услед пандемије вирусом Covid-19, активности смо реализовали онлајн.

Ове школске године поновопланирамо размену „уживо“ и радујемо се томе.

НОВАК: Које активности се реализују током недеље размене?

Александра: Током недеље размене ученици су смештени у породицама. Сваки ученик наше школе има свог пара из Холандије и заједно учествују у свим активностима које се пажљиво планирају и заједнички договарају неколико недеља пре размене. Поред образовне, језичке, спортске, социјалне, па и туристичке компоненте активности, потребно је да ученици, подељени у мешовите групе, осмисле заједнички пројекат на додељену тему. Рад на пројекту подразумева: истраживачки процес, поделу задужења, консултације, израду постера и презентацију пројекта. Пројекти се оцењују – али нема разлога за бригу: оцене буду углавном петице.

НОВАК: У чему се огледа значај ове сарадње?

А: Поменућу најважније аспекте значаја наше сарадње:

- едукација кроз осмишљене интерактивне радионице и активности
- усавршавање енглеског језика
- упознавање са другачијим системом образовања
- упознавање са другачијом културом
- развијање толеранције
- ширење видика и разбијање предрасуда
- развијање компетенција за тимски рад
- упознавање са значајним културно-историјским споменицима стране земље,
- развијање пријатељства, па и љубави
- позитивна слика коју ширимо о својој земљи и народу

НОВАК: Хвала на издвојеном времену. Надам се да је и нашим читаоцима било занимљиво, као и да су будући ученици двојезичних одељења сазнали корисне информације.

Александра: Увек је задовољство разговарати са вама.

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА У ОШ „СТАРИНА НОВАК“

Актуелној генерацији просветара наше школе свакако ће остати упамћено, поред многих других постигнућа, да је на изузетно успешан начин, међу првим школама у Србији, спровела суштинску дигитализацију ОШ”Старина Новак” и увела је у савремено дигитално доба.

Сам појам дигитализације је данас веома често и широко коришћен, али неретко имамо различито схватање шта је дигитализаија. Зато ће на почетку овог текста, у кратким цртама, бити предочено неколико општих дефиниција. Шира јавност дигитализацију схвата као премештање неког дела реалног света (или одређених сегмената људске делатности) у виртуелни. Глобална стручна јавност сагласна је у разликовању три категорије у овом процесу: дигитизација, дигитализација и дигитална трансформација.

Дигитизација представљала просто преношење података, односно различитих записа из аналогног у дигитиални облик. Дигитализација, као следећи корак, подразумева прилагођавање и прелазак одређеног сегмента људске активности на дигиталну основу, док дигитална трансформација указује на једну потпуну промену, кроз свеобухвано усвајање таквог начина обављања делатности.

Иако наведени процеси већ увелико захватају наш свакодневни живот, доста траума изазива чињеница да то захватање није ни изблиза изједначено, гледајући по појединим сегментима. Тако, рецимо, не само да образовна делатност каска за многим привредним делатностима, већ и у оквиру самог нашег образовног система постоји велика разноликост, неусаглашеност и јаз.

Наведене разноликости јесу и један општи феномен о коме би се могло много писати, али циљ овог текста је да бацимо нешто више светла на процес дигитализације у нашој школи. У том смислу би најпре требало одредити чиме је тај процес условљен. Ти чиниоци су пре свих: опште стање инфраструктуре на коју би се дигитализација ослањала, материјална средства и други облици подршке који школи стоје на располагању и оспособљеност и спремност запослених да овај процес на неки начин заокруже. Све ово би свакако морало бити прожето одређеним идејама и плановима како менаџмента и запослених у школи, тако и инстанци система ван школе. Што се тиче стања инфраструктуре као полазне основе за увођење дигитализације треба истаћи два преломна момента: појаву брзог (широкопојасног) интернета – у периоду 2006-2009. и дигитализацију кроз увођење е-управе, од 2017. до данас. Можемо се сагласити да је ОШ „Старина Новак“ наведене погодности у великој мери искористила, пре свега захваљујући стратешкој оријентацији менаџмента ка дигитализацији и спремности запослених да у свакодневном раду примене иновације.

До 2015. године у школи је број рачунара премашио цифру од 40 (не рачунајући дигитални кабинет). У истом периоду сваки кабинет добио је интерактивну таблу са пројектором. Такође, школска локална рачунарска мрежа била је у потпуности заокружена на начин да је свака учионица и канцеларија имала прикључак на мрежу и самим тим приступ интернету. Године 2015. у школу је уведен оптички кабл чиме је брзина приступа интернету подигнута на виши ниво. Овакву инфраструктуру школа је искористила за реализацију низа значајних активности (пројеката) који су водили ка дигиталној трансформацији.

Године 2011. урађен је школски сајт са јасном оријентацијом да прати све важније активности школе и тиме постане ослонац информисања свих заинтересованих (ученици, родитељи, запослени). Овај циљ је испуњен и одржан, с обзиром да је већ после неколико година рада годишњи број посета премашио 30.000. Школски њеб сајт је током пандемије послужио и као основа за израду сопствене платформе за учење на даљину. Током коришћења ове платрофме школски сајт је бележио око 150.000 посета годишње, чиме се може рећи да је један од најпосећенијих школских сајтова.

Године 2015. у школи је инсталиран школски сервер, према свим стандардима савременог пословања. Сервер је постављен у за ту сврху посебно намењену серверску собу. Подигнут је локални домен (старина.рс), корисници (запослени) су добили своје налоге, рачунари у школи су укључени у домен и креирана је нова структура управљања ИТ ресурсима. Ово је омогућило далеко бољу размену и дистрибуцију података и централизацију управљања.

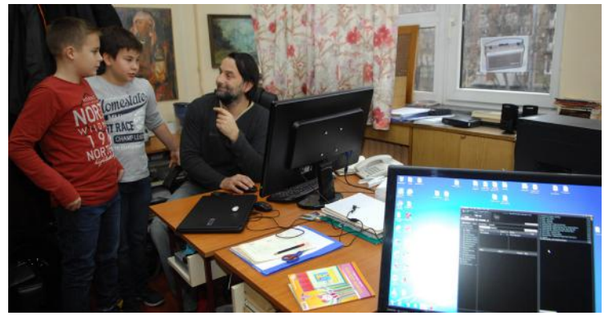

Крајем 2015. године са радом је почео први ђачки радио – Радио Новак – емитовањем програма сваког радног дана од 10-14 часова. Радио Новак је био и остао отворен за све ученике и привукао је њихову велику пажњу. У продукцији радија креиране су многе радио емисије, чији су аутори ђаци школе. Такође, ђаци су читали вести и водили интервјуе са неколико значајних личности нашег друштвеног живота. До данашњег дана у продукцији радија снимљено је мноштво емисија и садржаја образовног карактера.

Током пандемије са радом је почео и дигитални музеј школе. Данас, дигитални музеј школе располаже са више стотина слика, углавном из породичних колекција ученика школе, разврстаних у девет различитих колекција.

Овакав обим и степен процеса дигитализације резултирао је тиме да је школа спремно дочекала ванредну ситуацију пандемије. Само за неколико дана на школском њеб сајту заживела је платформа за учење на даљину, која је током те и наредне школске године представљала ослонац функционисања школе. Платформа је објединила све дотадашње напоре школе, тако да је, поред основног дела (размена и дистрибуција материјала и информација о школским активностима), развијен и низ пратећих сегмената, као што су: ТВ Новак (реализован пренос часова уживо, креиране и постављене дигиталне приредбе и свечаности током пандемије, сакупљани кратки видео записи ученика и друго), дигитални музеј и Е-Новак. Сви ови драгоцени материјали су и данас на располагању свима заинтересованима.

Од 2020. Године, такозване цлоуд технологије доживеле су и код нас пун замах. Код цлоуд технологија дигитално пословање се ослања на екстерне, робусне ресурсе (сервере и апликације) преко којих се управља подацима. У овом смислу је имплементирано неколико услуга које су представљале делове пројекта е-управе. Као врло користан алат и ослонац у пословању показао се е-дневник. Поред тога навели бисмо и е-упис, као и неколико других услуга за административно управљање.

Што се цлоуд технологија тиче, школа је са своје стране извршила регистрацију установе и добила право да са својим доменом користи платформу Гоогле Њоркспаце фор Едуцатион. Сви наставници и ученици су добили своје налоге на овој платформи и тиме могућност коришћења многих корисних колаборативних алата, као што су: Google учионица, Google састанци, календар, формулари/тестови и друго.

На крају можемо закључити да је процес дигитализације свакако добра ствар, али да га је неопходно спроводити плански. Такође, изискује већи почетни напор, али се бенефити убирају иза тога. Планови наше школе свакако иду ка томе да се задржи курс који би водио ка дигиталној трансформацији.

Б.М.

РАДОСТ ЕВРОПЕ И ОШ „СТАРИНА НОВАК“2022

Међународна манифестација наше земље којој је наша школа дала непроцењиви допринос.

Иако је прослава 50 година „Радости Европе“ обележена низом активности које је спровео „Дечији културни центар“, ипак је овај јубилеј имао своју прославу и у режији наше школе. Наша школа се 19. септембра 2019. придружила обележавању манифестације „Радост Европе“ приређивањем заједничке промоције мурала кога су деца назвала Ташмајданко на чеоном зиду фискултурне сале. У малом дворишту испред Ташмајданка формирана је импровизована озвучена бина са редом столица за публику која је уживала у тачкама наших костимираних ђака, а на другој страни, у великом школском дворишту, другаци су са предшколцима из два вртића, на поду правили слике и натписе од хиљаде пластичних чепова које су у хуманитарној акцији „Чеп за хендикеп“ савесно сакупљали током године. На трећој тачки школског дворишта осликаван је мали мурал на бочном зиду фискултурне сале. Овој сложеној и богатој манифестацији присуствовали су најважнији представници „Дечијег културног центра“, директор господин Марић, легендарни Мића Субота, Лентина и други. На овај начин „Дечији културни центар“ је изразио изузетно поштовање нашој школи и на највидљивији начин указао на изузетну сарадњу наше школе и „Дечијег културног центра“ која траје деценијама. Чак и површан приказ ове сарадње не би имао довољно места у овом броју НОВАК-а и зато остављамо да се приказ ове сарадње изнесе у другој књизи монографије наше школе поводом стогодишњице.

Након попуштања пандемије COVID-19 и враћања на потпун режим рада у школи, обновљено је и наше учешће у манифестацији „Радост Европе“. Међународни сусрет деце Европе, Радост Европе, фестивал са традицијом дугом 53 године, одржан је од 01. до 05.10 2022. у Београду. У остваривању манифестације коју организује „Дечји културни центар Београд“ (ДКЦБ) а која је ове године окупила децу из 11 европских држава, учествовала је и наша школа. Гошће наших ученица биле су девојчице из три земље Европе: Албаније (Праила Ламај), Босне и Херцеговине (Плесни клуб 101, Бијељина) и Црне Горе (Културно спортски центар ДиАНо, Херцег Нови). Децу Европе су у Палати Србија поздравили министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Дарија Кисић и министар омладине и спорта Вања Удовичић.

Радост Европе је отворена свечаном карневалском поворком и наступом дечјих хорова и плесних група на Калемегдану. На дефилеу су, у својим традиционалним ношњама и извођачким костимима, центром Београда прошетала деца из свих гостујућих земаља у пратњи својих домаћина из београдских основних школа. Концерти „Сусрети пријатељства“ и наступи у којима су уживали и ученици четвртог разреда наше школе били су одржани у сали „Донка Шпичек“ ДКЦБ-а. Представнице и представници свих земаља имали су прилику да се кроз једну или више нумера представе певањем или плесом. Главни догађај фестивала који окупља све учеснике и учеснице на истој бини - Гала концерт - ове године је одржан у МТС дворани.

Педесет и трећа Радост Европе је симболично завршена садњом дрвећа у парку Ушће када су сви гости, заједно са својим домаћинима, посадили по једно дрво пријатељства за сваку државу. Након завршетка манифестације, деца су се тешка срца растала уз обећање о поновном сусрету! Игра, песма, дружење, разумевање другог, дечје стваралаштво – све су то синоними за Радост Европе!

Координаторка манифестације
Маја Заграђанин

СМОТРА КУЋНИХ ЉУБИМАЦА

Дан када наши ђаци долазе у школу заједно са својим папагајима, хрчцима, мацам, кућама, зечевима, тарантулама, јежевима, гуштерима и осталим кућним љубимцима.

„Смотра кућних љубимаца“ је манифестација која сеже у време када НОВАК још увек није почео са излажењем. У последњој деценији постојања школе, организовање смотре је преузео учитељ Стефан Димитријевић, који је уједно учитељ и међународни кинолошки судија. Смотра је најпре била такмичарског типа и додељиване су награде и признања. Тада се усталила популарна „дипломица“ власницима који су довели своје љубимце на смотру. Касније је прерасла у ревију на којој сви учесници добијају „дипломицу“. Смотра је организационо подељена у две целине. У холу школе се излажу мале животиње, а у школском дворишту се у посебном боксу излажу пси без обзира да ли су педигрирани или не. Једини услов учешћа је да је кућни љубимац, што значи да се о животињи срећни власник брине.

Пандемија COVID-19 учинила је прекид у ритму рада школе и одложила спровођење смотре чак две године. Зато је смотра након двогодишње паузе дочекана са нестрпљењем у среду, 18.5.2022. године као „Десета Смотра кућних љубимаца“. Више од четрдесет паса је представљено у импровизованом боксу за дефиле паса у дворишту школе. У холу школе су биле изложене ситне животиње. Највише је било папагаја и зечева од којих је највећу симпатију присутних привукао симапатични зека без једне ноге. Поред папагаја и зечева ту су били: морски прасићи, мачке и многи други. По први пут на нашој смотри ученици су имали прилику да виде и леминга, симпатичног малог глодара.

У овом специјалном броју НОВАК-а кратко ћемо се подсетити на неке раније смотре. Није могуће вратити се сасвим уназад до прве смотре о којој је НОВАК извештавао, али ево неких смотри које су у ранијим бројевима овековечени.

Осма смотра кућних љубимаца одржана је 28. маја 2019. године у склопу „Недеље школе“ другог дана. За смотру је пријављено је 29 паса свих раса, и 11 малих кућних љубимаца. Поносни власници представили су своје папагаје, мацe, корњачу, а међу љубимцима нашла се чак и једну рибица

И „Седма смотра кућних љубимаца“, организована у мају 2018. године, имала је две категорије: категорију паса и укатегорију малих животиња. „Седмој смотри кућних љубимаца“ приступиле су 22 мале животиње. На смотри су учествовали мачке, рибице, папагаји, хрчак, корњаче, два јежа, морски прасићи. На овој смотри је изложено 38 паса. Учешће су узеле све расе и неколико мешанаца.

„*VI СМОТРА КУЋНИХ ЉУБИМАЦА*“ одржана је 2017. У школском дворишту скупило се мноштво паса свих раса и сви власници су били поносни што могу да се представе са својим љубимцем. У холу школе су на постављеним столовима приказане мале животиње. Учитељ Стефан Димитријевић се потрудио да сваки љубимац буде представљен од стране свог власника преко бежичног разгласа што су окупљени поздрављали аплаузом. Свим учесницима Смотре додељене су ДИПЛОМЕ и медаље за учешће а победницима на литерарном и ликовном конкурсу уручене су и посебне дипломе и плакете.

О смотрама кућних љубимаца извештавали су у НОВАК-у и наши ђаци. Један од тих извештаја који описује „Пету смотру кућних љубимаца“ гласи:

Уторак 2.6.2016. био је резервисан за кућне љубимце. У холу школе одржана је „Пета смотра кућних љубимаца“, смотра паса и смотра малих животиња. Велики број наших ученика довео је своје кућне љубимце, видели су љубимце својих другова, размењивали су искуства, препричавали доживљаје...

В.В.

МУЗЕЈ ШКОЛЕ

Више од једне деценије, у нашој школи ради Музеј школе који се бави проучавањем историје наше школе, српске просвете али и локалне историје.

Пре десет година, приликом обележавања 90-ице школе, у мају 2012. основан је Музеј Основне школе „Старина Новак.“ Иницијатива је дошла од директора школе Владе Вучинића. Створен је Тим за школскимузеј који су сачињавали сам директор, наставници историје М. Пекић и М. Милиновић, наставник ликовне културе И. Величковић и библиотекар В. Савић.

Идеја, сврха и задаци формулисани су као неговање културе сећања у правцима: историја школе, прошлост основног образовања у Србији, Београду и на територији локалне заједнице – општине Палилула; рад Музеја осмишљен је и као помоћно средтво у свим облицима наставе; као ученичка активност пре свега историјске секције, али и других. Један од задатака је проучавање историјске личности и епског јунака по коме школа и носи назив – Старина Новак. Такође, Музеј школе је имао задатак да оствари сарадњу са професионалним београдским музејима, тражећи помоћ, едукацију и сарадњу.

У свом десетогодишњем раду Музеј је имао следеће активности: пре свега требало је обезбедити простор, адаптирати га и преуредити га као и друге просторе школе, пре свега главни хол. Обележавани су сваке године традиционални датуми са изложбама, пре свега 27. јануар, Савиндан као и 5. фебруар Дан смрти Старина Новака, Дан и Недеља школе. Простор Музеја је отворен изложбом „Старих наставних средстава“, која је успешно раелизована у сарадњи Педагошким музејом. Овде ћемо навести низ следећих изложби које су биле у десетој деценији постојања школе: „Годишњица смрти Николе Тесле“ (у сарадњи Тима са Већем природних наука), „Стогодишњица почетка Првог светског рата“, „70 година ослобођења Београда у Другом светском рату“, затим у част Два века Другог српског устанка, 2015. године, изложба „Династија Обреновић“ (у веома успешној сарадњи са Историјским музејом Србије – Конак кнеза Милоша); следила је изложба „9. Мај – Дан победе“, изложба посвећена „Михајлу Пупину“ (сарадња са Већем природних наука); „Културна баштина Косова и Метохије“, „Старе историјске и географске карте“, „Старе, ретке и занимљиве књиге наше библиотеке“, „Откривање Јапана“ (покретна изложба Јапанске амбасаде); „Лужички Срби – Балкански Срби“, „Србија у доба Немањића“; „Револуције кроз историју“, „Викторијанско доба“ (уз сарадњу са Већем двојезичне наставе), „100 година од ослобођења Београда у Великом рату“ (ова мултимедијална изложба освојила је прву награду конкурса Дечијег културног центра); „Старе играчке“.... Посебно истичемо сарадњу са наставницима биологије, у више наврата приређена је излагање ћелијских модела и вредна изложба „Стари и нови хербарији.“ Сталну поставку Музеја чине стара наставна средства и ученички прибор, „Палилула пре 90 година“, а повремено се излагала нумизматичка и филателистичка збирка. Ученице уз чланове Тима раде на осмишљавању поставки и изложби. Одређене редовни часови и слободне активности одржавани су у Музеју школе.

Године 2016. у адаптираном простору отворила се Галерија Музеја Основне школе „Старина Новак.“ Галеријски простор уобичајено служи за излагање најбољих ликовних радова млађих и старијих разреда. Такође, одржавали су се и посебни пројекти, радионице и изложбе: академски сликар Миленко Михајловић представио је своју тематску изложбу „Хиландар и српски манастири“; ученици старијих разреда организовли су дигитални фото изложбу „Старо и ново на Палилули“; радове у глини поставили су наши ђаци и њихови гости из Холандије у пројекту Двојезичне наставе; академски вајар и професор Универзитета уметности Здравко Јоксимовић приказао је радионицу израде модела споменика Старини Новаку.... Тим за Музеј је дао велики допринос пројекту израде и постављања споменика Старини Новаку у истоименој улици и надамо се успешној раелизацији приликом обележавање стогодишњице школе.

Музеј школе има и вишегодишњу интернационалну сарадњу са градовима Клужом, Блажом и Темишваром, местима историјских путева Старине Новака. Надамо се да после пандемије пројекат „Старина Новак – BabaNovac” наставити успешну сарадњу.

На почетку 2022./23. школске године завршава се издавање едиције „Новакова руковет“, Милоша Пекића и Тима за Музеј. Едиција има шест књига. Прва је о историјској и епској личности Старине Новака и пет књига антологија епских песама. Надамо се и другом издању прве уводне књиге.

Са почетком светске пандемије 2020. године, када се прекинила редовна и уобичајена настава Музеј је реаговао са пројектом „Ђачки дигитални музеј“ са својих девет збирки и колекција на интернет страници школе. Пројекат је добро примљен од старне ученика и њихових родитеља и наставља свој рад. То је био одговор за нереализоване пројекте Музеја школе. Пандемија је спречила изложбу „Стазама Старине Новака“ која је прихваћена од институција

„Ноћи музеја“ и „Музеја за 10.“ Такође спречен је развој стручног усавршавања нашег Тима: „Музеј школе у свим облицима наставе и слободних активности“, прихваћеног од Завода за унапређење образовања и васпитања. Дозвола је поново добије за период 2023 – 2026. и надамо се да ћемо наша искуства и рад пренети зантересованим школама и колегама

Тим за Музеј сарађује са школским часописом НОВАК, РАДИОМ И ТВ НОВАК дававјући своје прилоге. У групи колега задужених за обележавање стогодишњице школе Музеј је добио задатак писање монографије школе и осмишљавање централне изложбе посвећене овом великом јубилеју.

М.П.

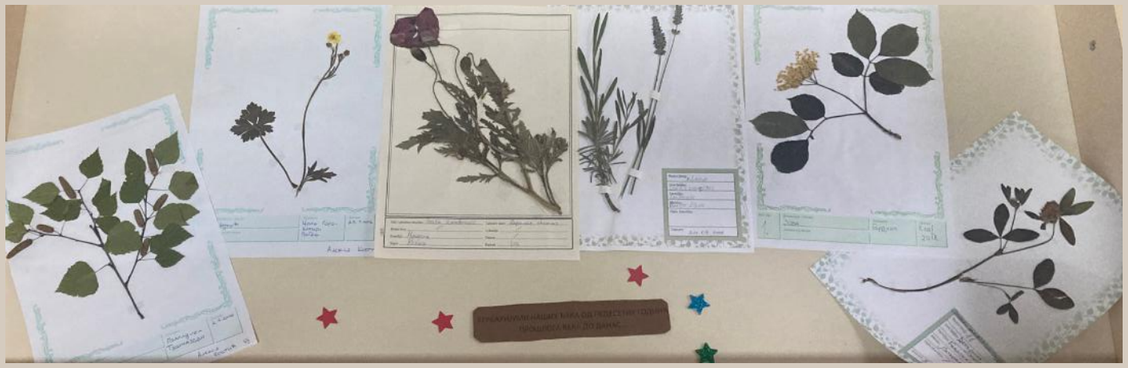

ЈЕДИНИ ЂАЧКИ РАДИО У СРБИЈИ

РАДИО НОВАК електронски медиј и медиј учења, осмишљен у ОШ „Старина Новак“

Радио као средство масовног комуницирања и образовања подразумева најмање три аспекта са којих тај однос можемо да посматрамо. Први аспект је педагошко – психолошки, други је социокултурни а трећи је медијски. Педагошка наука сагледава сва три аспекта, јер сваки од њих има утицај на децу и младе. Нас највише интересује сазнајни утицај радија. Радио утиче на наше знање на тај начин што у нашу свест уграђује различите идеје и информације. Радио, као медиј, утиче на наше формирање ставова и има емоционални утицај.

Из ових премиса родила се идеја да се организује рад радија у нашој школи и мада је идеја дошла је спонтано, реализација овако озбиљног пројекта је вођена врло рационално и систематски.

Ове школске године стартујемо са осмом сезоном емитовања школског радио програма. И када се осврнемо , на све ове године, схватамо да је иза нас остало хиљаде и хиљаде сати едукативног и забавног радио програма који ће остати архивиран и сачуван за емитовање, за све будуће ученике школе. Иза нас је остало и заиста много сати лепог дружења, креативног рада и стицања знања из области које

Данас наш радио, који је први основношколски школски радио који самостално емитује програм у континуитету, има своју концепцијску или програмску шему, свој тајминг и наравно бројне сараднике у школи како ученике тако и наставнике и стручне сараднике и сараднике ван школе... и госте познате личности, писце, песнике...

Наш школски радио је *наставно средство*, зато што радио, или рад на радију помаже богаћењу знања, стицању специфичних знања и вештина , одређених навика и њиховом усавршавању ... а све кроз облик учења који можемо назвати *информалним*. Информално учење је онај облик учења који резултира из дневних активности везаних за посао, породицу или слободно време. Информално учење је у већини случајева ненамерно из перспективе лица које учи. Као што се дете учи играјући се тако и сарадник нашег, школског радија учи радећи на радију, читајући дате му, готове текстове или оне чији је аутор сам, правећи ауторске прилоге или целе емисије, радећи као радијски новинар, спикер или водитељ. Ученик који је припремио биографију писца или песника за радијско емитовање већ је научио нешто о том аутору... итд. Наши ученици су стваоци нашег радио програма. Сви ученици наше школе су потенцијални сарадници нашег радија, сви могу да се јаве и донесу одређени, припремљени материјал за емитовање ... али „озбиљних“ сарадника, оних који су свакодневно ту је двадесетак. Стални сарадници, ранијих година емитовања, су углавном били ученици старијих разреда. Данас за сталне сараднике имамо подједнако ученике, групе ученика и млађих и старијих разреда.

Појам *функционалног учења* је такође повезан са активностима ученика везаним за рад на радију, и у томе се огледа педагошко - психолошка оправданост радија као медија учења.

Према ,,Стандардима компетенција за професију наставника'', основна улога наставника је да развија кључне компетенције код ученика које их оспособљавају за живот и рад, и на тај начин им пружа основу за даље учење. Функционална знања треба развијати од самог почетка школовања ученика (за период пре тога су задужени родитељи). Функционална писменост се може представити као коришћење наученог знања у различитим ситуацијама. Није довољно поседовати само примарну језичку писменост, тј. познавање читања и писања као основних вештина. Далеко корисније је постизање секундарне, односно, функционалне писмености. Функционална неписменост је ниво писмености који није довољан да човек буде делотворан на свом радном месту или да активно учествује у животу заједнице. Познавање самог градива не значи много, ако ученици не знају то знање да примене. Самом применом, ученици ће лакше да схвате значај наученог, па ће самим тим бити мотивисанији и активнији.

Функционално знање је знање у ком се повезују информације.

Шта смо то ми до сада урадили?

Радио је почео емисију 17.12.2015. Дан рођења Лудвига Ван Бетовен, каква коинциденција.

Прва потпуно уређена недеља емитовања радио програма је друга недеља месеца јануара 2016. године. На сајту школе ,у простору за радио, се појавио недељни програм, са дневним програмом емитовања у дужини трајања од 5 сати, са за сваки дан ударном (како смо је назвали) емисијом у 12:00 часова, још понеким припремљеним прилогом и бројним музичким нумерама, тада су то биле песме и песмице за децу. Од 2019. год. прелазимо на дневно четворочасовно емитовање радио перограма, од 10:00 до 14:00 часова. Са емитовањем програма почињемо у месецу октобру и завршавамо емисију крајем маја.

Програмски садржаји, све оно што емитујемо , дакле, могу бити или аутентично наши, наша продукција или преузети из других медија.

Вредност ауторског програма, наших аутентичних емисија, нашег лично креираног програма је огромна, и зато ћу овај текст завршити набрајањем управо таквих емисија, емитованих свих ових година, које су уједно и бисери нашег рада:

Разговор са наставником (ауторска емисија на бази интервјуа, мењали смо водитеље а највећи бројприлога овог серијала урадили су ученици Саво Милошевић и Миона Копривица....)

Од уторка до уторка (ауторска радио емисија наших ученика Дарија Радојчића и Милоша Јањића, спортски програм),

Од уторка до среде (емисија са спортским садржајима Милица Симић и Бојана Симић),

Игрице у моди (гејмерска емисија, аутор Дарио Радојчић и Лука Карајовић),

Музичке матрице-џинглови (Бојан Сарић наставник музичког васпитања заједно са ученицима, џинглови и најаве за емисије),

Библијске поучне приче (Мирјана Кубат наставник веронауке и полазници верске наставе),

Из школског дворишта (ауторска радио емисија ученика Мионе Копривице)

Радијске историјске слике, (наставник историје Милош Пекић и његови ученици су аутори ове радио колумне. Заслужан је за нашу пуну информисаност о историји нашег школског окружења, улица, тргова.... Систематски нас упознаје са историјом нашег краја објашњавајући име сваке улице или трга који су нам на путу или су у непосредној близини школе.

Време је за причу, почели смо са нашим прилозима, кратким драмским комадима који се изводе у нижим разредима и део су мањих, учионичких приредби,

Две птице на једном камену, (ауторски рад ученика Константина Петронијевић), музичка емисија),

Филмом до филма (прикази домаћих и страних филмских остварења, аутор Михаило Монашевић и Вук Бутулија),

Изабрани састав (емисија читања најбоље оцењених писмених задатака из српског језика),

Три новеле (радијско читање новела, Ана Јовановић и Милица Ђуровић),

Са нама кроз реалност (актуелна догађања на великом и малом одморима, Ива Пауновић и Ана Марковић)

Време је за интервју (гости емисије ђаци и наставници, аутори Мина Стојановић и Маша Стојановић),

Музичка кутија (промоција квалитетне рок и поп музике, Доротеа Симоновић и Теодора Сремац),

Вицеви са Шајком (Никола Шајатовић),

Фазони и шале (Никола Живановић) ,

Час слушања радија (емисија у дужини школског часа, обрађена наставна јединица, аутори библиотекар и учитељи школе),

Стари занати (Никола Живановић),

Разговори са учеником (Хана Миоковић)...

... и , заиста још многе друге.

Поздрав!

Уредник радио програма
Василије Савић

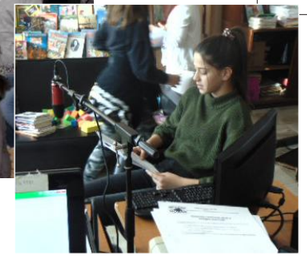

ОСНОВНА ШКОЛА *СТАРИНА НОВАК*

РАДИО НОВАК

ПРВИ ЂАЧКИ РАДИО У СРБИЈИ – СТАРИНА.СРБ

Најава "Радио Новака" у "Просветном прегледу"

17. септембар 2015. ХРОНИКА Просветни преглед 3

У БЕОГРАДСКОЈ ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „СТАРИНА НОВАК“

Ускоро дигитални радио програм

Ђаци ће моћи да прате програм и преко мобилних телефона, укључивањем на сајт школе, а имаће и линк. Концепт подразумева презентацију едукативних садржаја, али и жива укључења, музику...

зентације едукативних садржаја типа аудио записа јавног или угледног часа, изражајно, уметничко читање поезије, прозе или драме, одломци из историјата школе... Све то ће, како он каже, бити пикто, умиксовано са музиком, забавним и информативним програмом

БИБЛИОТЕКА ОШ „СТАРИНА НОВАК“

У време дигиталне грознице библиотека наше школе није изгубила свој значај. Напротив, прераста у својеврстан ђачки клуб у коме се осећа топлина каква се не може затећи ни у једном дигиталном клубу.

Шта је библиотека

Књига је тема која прати човечанство још од античких времена. Дакле, чињеница да су људи измислили складиште за књиге није случајна. Наши далеки преци су настојали да сачувају мудрост која се накупила током векова и да је предају нама, потомцима. Савремени човек наставља ову традицију, а наша школа кроз институцију школске библиотеке је следи. Концепт „библиотека“ је сложена именица, и формирана је од две грчке речи - „библио“, што значи „књига“, и „тека“, што значи „спремиште“. Дословни превод речи „библиотека“ је „складиште књига“.

Наша библиотека је сређена збирка књига по ауторском или предметном каталогу. Од оснивања школе 1922 године постоји ђачка и наставничка библиотека.

Шта ради библиотекар

Рад библиотекара има референтну и библиографску природу, а то подразумева: пребројавање постојећих књига, систематизацију публикација, помоћ ученицима и наставницима при избору садржаја за читање и наравно, саветовање свих читалаца. Реализацију библиотечке и информационе делатности библиотекар остварује кроз следеће активности:

планирање и набавку библиотечке грађе,

пружање информација које су важне за наставу и коришћење књижног фонда,

вођење статистике о коришћењу књижног фонда,

сарадња и учешће у организацији културних догађања у школи,

сарадња и помоћ при организовању тематских поставки/изложби у просторијама школе (пре свих у школском музеју, холу школе, читаоници библиотеке),

прикупљање и организовање аудио-визуелне грађе, садржаја за допуну наставних садржаја (*Тим за медијатеку*).

Шта раде ученици у библиотеци

Библиотечка секција у основној школи формира се и почиње са радом сваког септембра, када се ученици добровољно изјашњавају за понуђене ваннаставне активности

Посебну пажњу чланови библиотечке секције обраћају на рад са ученицима којима је потребна посебна подршка и својим приступом и ставом омогућавају им да у школској библиотеци пронађу све што их интересује и што им је потребно, као и да се током боравка у њој осећају пријатно. Чланови школске секције, у сарадњи са библиотекаром, организују разне активности у школској библиотеци, приређују изложбе књига, приказе књига итд.

Неке од редовних активности чланова секције у току школске године:

Избор прве књиге – сугестије и препоруке књига за читање,

Упознавање са смештајем књига у библиотеци, техником издавања и враћања књига,

Ликовна изложба – израда илустрације уз прочитана књижевна дела. Изложбе ликовних радова, разговори о књигама су проверени начини за увођење деце у писменост.

Припрема и обележавање битних датума,

Прикупљање и сређивање књига,

Контрола неврађених књига, евидентирање и писање опомена,

Украшавање библиотеке цитатима, израђују их чланови библиотечке и осталих сродних секција током реализовања ваннаставних активности,

Украшавање библиотеке правописним правилима, израђују их чланови библиотечке и осталих сродних секција током реализовања ваннаставних активности,

Разговори са ученицима млађег узраста о прочитаним делима, чиме се код деце ствара потреба за настављањем читања, на тај начин најмлађи корисници школске библиотеке постају нестрпљиви у ишчекивању нове књиге.

Библиотека и наставни процес

Наша школска библиотека укључена је у наставни процес тако што даје подршку учењу, као и стварању навика и способности за коришћење различитих извора информација. Школски библиотекар и чланови библиотечке секције пружају помоћ ученицима који имају различита интересна подручја, који желе више, траже другачији приступ градиву. Позитиван утицај чланова библиотечке секције, вршњачки необавезни разговори и опуштајућа атмосфера, коју чланови секције стварају својим активностима у библиотеци, утичу на адекватно коришћење библиотечке грађе и доприносе афирмативном односу ученика према читању, учењу и знању. Библиотекар је у обавези да сваку нову генерацију ученика упозна са свим врстама библиотечке грађе и да их оспособи за самостално коришћење књижног фонда.

Фонд књига библиотеке

Једна од обавеза библиотекара је евидентирање, упис у монографску књигу публикација, сваке купљене или на други начин набављене књиге. Свака купљена књига се обрађује тако што јој се додели редни број, формира џеп и картон књиге и утисне печат да је власништво школе. У протеклој календарској години евидентирана је 101 нова књига. Тренутно укупан књижни фонд библиотеке чине 12263 наслова, збирно и ученичког и фонда књига за одрасле. Све књиге су обрађене и уписане у књигу инвентара. Књига инвентара монографских публикација је, за протеклу календарску годину, закључена редним бројем 16014.

Литерарни рад ученика

Читалачка значка је најзначајнија, школска, литерарна манифестација која траје целу школску годину. Манифестација је организована на тај начин да се ученици подстакну да читају у континуитету. Промоција овог такмичења је у октобру месецу текуће школске године а оцењивање *читалачких дневника* и награђивање најуспешнијих је на крају школске године.И ове године је велики број ученика узео учешће у овом такмичењу. Ученици који су имали најбоље дневнике читања су награђени похвалницом и пригодном књигом. Осим за литерарна постигнућа ученици су похваљини и за најлепшу илустрацију, најлепши рукопис и за колективно учешће на овом, својврсном литерарном конкурсу.

Сарадња са институцијама културе

Сарадња са „Дечијим културним центром“ је и ове, као и претходних година, врло разноврсна и садржајна. Бројни су одласци ученика наше школе, на исто тако бројна културна дешавања, у ову установу културе.

В.С.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ КАО ОГЛЕДАЛО ШКОЛЕ

Улога ваннаставних активности јесте да ђацима помогну да стекну знатно шири спектар искустава у односу на основни школски програм. С обзиром на то да су ваннаставне активности у већој мери него настава утемељене на слободном опредељивању и унутрашњој мотивацији ученика, очекивано је да се посредством њих може очувати креативност. Такође и хуманост.

Кроз ангажовање у ваннаставним активностима наши ученици могу да искусе како то изгледа када се пише новински чланак, како се може направити добар стрип или како се води радио емисија. Поред одлазака у музеје, у позориште и на концерте, наши ђаци су у прилици да усавршавају и своје музичке, глумачке или сликарске вештине.

Током свих ових година које су за нама, низале су се хуманитарне приредбе, продајне изложбе дечијих радова, а оформљено је неколико ученичких организација, на шта смо посебно поносни. У прилог тој причи иде иницијатива ученика петог разреда, а који су били мотивисани жељом да подрже националну акцију *Битка за бебе*, чији је циљ био куповина 100 инкубатора за породилишта. Њихов ниво свести, пожртвованост и ентузијазам могу послужити и као пример старијима. Тако је 2011. године настала Дружина Старина Новак. Акције ове племените дружине уједињују напоре не само ученика, већ и њихових родитеља и наставника, а све са циљем развијања хуманих и моралних вредности, са акцентом на толеранцији и солидарности. Током десет година постојања ове дружине низале су се разне хуманитарне акције. Подједнако мотивисани, као и на почетку, из сваке своје акције излазе богатији за још једно искуство. Сваког септембра дружина организује прикупљање школског прибора за своје другаре слабијег материјалног статуса. Поред ове, сада већ традиционалне септембарске акције, организоване су и акције *Доручак за моī непознатоī друīа*. Прикупљан је и хигијенски прибор за децу *Сврашишта*, а прикључили су се и акцији *Чеī за хендикеī* која траје читаве године. Изузетно нам је драго што је ова дружина творевина самих ђака.